

Ján Suchoň, 27 rokov, Čakany

I. Jelena a Troch

Jelena dnes kráčala k zrázu nad Dvojfarebným morom, oči jej padli na miesto, kde sa miesila oranžovočervená kalná voda s azúrovo čistou. Slnéčné lúče sa odrážali od jej mramorového tela tvoriac dojem, že jej po tvári, ramenách a chrbte stekajú pramienky potu, no bola to len ranná rosa. Pomalými krokmi, pod ktorými praskali drobné kamienky či opadané ihličie sa dostala na okraj zrázu. Bola to jedna z mála vecí, ktorých sa všetci z mramoru báli, padnúť a rozbiť sa na tisíc kúskov. Zráz bol miestom, kde nik okrem Jeleny nechodil, bolo to jej tajné miesto kde mohla byť sama, jej unikátnou zvyklosťou, tak odlišnou od ostatných.

Život v Kalcióz ju unavoval, nebola jedna z tých, ktorí majú potechu zo zastrešenia olivovníkov do fantastických tvarov, prechádzaním promenád s obchodmi ani inými remeselnými činnosťami, nevidela v tom zmysel: „Nemusím jesť, spať, loviť zver na kožu aby som sa zahriala, tak prečo toto všetko?“ Hovorievala s trpkosťou vždy pri stole, keď jej druhovia pravidelne vyčítali inakosť.

Pravidelne chodila k zrázu a dumala nad tým, prečo je vlastne na svete. Neverila legendám o tom, že ich vytesali bohovia. Tí z mramoru sa nemohli, na rozdiel od tých zo železa, rozmnožovať. Bol ich vytesaný presný počet, ktorý po tisíc rokov klesol vždy, keď sa niekto z jej druhu rozbil na tisíc kúskov. Rozbité kúsky mramoru nevedeli obyvatelia Kalcióz spojiť jeden k druhému ani netušili či by to ich druhom pomohlo. Jediní, kto vedeli tesáť do mramoru boli Železní, no tí ich stvoriť nemohli, pretože po ich dotyku by sa na bielom mramore objavili hrdzavé škvrny a nič a nikto by ich viac nezmyl. „Hlavný dôvod rozdelenia ostrova“ – mumlala si Jelena.

Mramoroví sa vyhýbali tým zo železa. Obyvatelia druhej strany ostrova boli pre Jelenu rovnako nepochopiteľní ako jej vlastný ľud. Trpeli. Deň za dňom sa skrývali v tieni stromov aby slnečné lúče násilím neroztáhovali ich kĺby a spoje. Slnko im spôsobovalo bolesť, no pravé nebezpečenstvo tkvelo v daždi. Každá kvapka dopadajúca na ich telá bola predzvesťou korózie a neúprosneho konca. Jelena smutne pokrútila hlavou pri predstave, že v ich vysokých peciach sa rodia nové súčiastky na budúcich trpitel'ov. Železní boli veľmi zruční, vždy, keď bol mesiac vysoko, rozpálili vysoké pece a tavili kov, opatrne a s mechanickou presnosťou. Rodili sa rýchlo a rýchlo aj zomierali. Mramoroví tu boli tisíce rokov a Železní už o dvadsať hádzali svojich zosnulých stvoriteľ'ov do mora. Dívala sa na kalnú vodu plnú mŕtvych a hrdzavejúcich tiel Železných. Soľ sa prežierala ich telami ako osa vyplavenou rybou, tak nenásytne, tak urputne.

Jelenu z predstáv vytrhol škripajúci nepríjemný zvuk, no neotočila sa, vedela, že je to Železný. Tak patetický, naivný – pomyslela si a neubránila sa úsmevu. Tento Železný si všimol, že Jelena chodí na zráz a chodil sa na ňu deň, čo deň pozerat' už asi týždeň.

Tvárila sa, že o ňom nevie, ignorovala všetko prestupujúce škrípanie jeho tela a neohrabané, trhané pohyby, keď sa snažil ukryť za košatú olivu. Spočiatku jej bola prítomnosť tohto "individua" nepríjemná, ale napokon usúdila, že pokiaľ jej nebude nakazovať čo má robiť, nebude ho odháňať, koniec koncov, toto bol stred ostrova, mohli sem obaja. V skrytu duše ho obdivovala, chodil takú diaľku cez Pustú pláň, kde nerástla žiadna vegetácia a on sa nemal kde skryť pred horúčavou dňá. Neplánovala sa k nemu otočiť, bála sa, že ak by to urobila prišiel by bližšie a dotkol by sa jej. Len raz, keď si myslela, že je už preč a otočila sa, uvidela ako ticho, bez pohybu sedí pod riedkou korunou umierajúceho stromu. Chrbát opieral o kmeň a nohy mal vystreté pred sebou, ruky založené na hrudi a dve hrdzavé ložiská vsadené namiesto očí ju sledovali. Snažila sa nedať nadať najavo, že si ho všimla a otočila sa späť k moru. „Nebudeš tu naveky, raz sa rozpadneš a hodia ťa do mora ako smeti.“ Pomyslela si Jelena, keď začula dutý úder jeho tela, keď sa musel oprieť o "svoj" strom. Dívala sa na more a uvažovala, či je, tam v diaľke, viac takýchto ostrovov, keď v tom pretľal vzduch hlboký dutý zvuk zakončený trhaným škrípaním. Jelena, sama nevedno prečo, pocítila strach. Strach, že Železný vstane a sotí ju dole zo zrázu. Dívala sa do zeme na vytesané prsty v sandáloch. Znova ten strašný lomozný zvuk a po ňom opäť chvíľka ticha. „Trooooch! Trooooooch!“ Burácalo spoza Jeleninho chrbta, ktorý sčasti zakrývala tesaná tunika, len ramená boli nezakryté. „Musím sa otočiť, nevydržím to, otočiť a utekať, preč!“ Naliehala vo vnútri sama na seba. Prudko sa otočila, pohľadom rýchlo preletela okolie a... Zistila, že Železný sedí pod svojím stromom a kovovo buráca stále to isté dookola. Do burácania sa ozvalo ťahavé škrípanie, keď zohol ruku v lakti a ukázal na seba – „Tróchr.“ Jelena sa mu pozrela do očí, ložiská sa radostne roztočili, no on stále sedel pod stromom, nevyzeralo, že má v úmysle vstať. „Tak ťa volajú?“ Spýtala sa trochu roztrasene Jelena. V odpoveď Železný len udrhel rukou do hrude. „Jelena, ja som Jelena z Kalcióz.“ Neistá v tom, čo má prišelec za ľubom pre istotu nepokračovala, hoc mala tisíc otázok.

II. Kúsok po kúsku

Plynul deň za dňom, ktorý z polovice prekrývala noc svojou atlasovou prikrývkou a Jelena a Troch sedávali pod starou olivou. Obaja sa opierali chrchtami o kmeň, každý tvárou k neznámej časti ostrova. Troch toho moc nenahovoril, no bol dobrý poslucháč. Jelena mu rozprávala o Kalcióz, o akvaduktoch, širokých promenádach, Troch sedel a ticho načúval, niekedy položil otázku, inokedy len letmo pokýval hlavou. Spočiatku sa pýtala aj Jelena, no Troch odpovedal veľmi neochotne, vyhýbavo, nerád spomínal Ogadar, mesto Železných, či sám seba.

„Dnes to je tridsiaty západ slnka, ktorý tu sedíme.“ Povedala Jelena sediac pod olivou. Jej život sa zmenil, zrazu malo ráno zmysel, pretože bolo potrebné v ten deň niečo zažiť, aby o tom mohla večer porozprávať Trochovi. Maličkostiam sa dostalo obrovského významu, pretože našla niekoho, kto jej ich pomáhal triediť a prezerat' si ich jednotlivé časti. Lienka, ktorá sa bála preletieť z oleandru na listy hrozna ťahajúce sa po pergole, či morská pena odmietajúca sa vrátiť k príboju – o tom všetkom bolo nutné debatovať pod olivou. „Myslíš si, že je niekde ďalší ostrov?“ Prehodila Jelena nenútene. Pravidelné škrípavé zvuky, odľukovanie ospalých piestov, či drnčanie pružín jej už netrhali uši, našla v tom zvláštnu melódiu. „Verím, že je.“ Zahrmel do ticha, no o chvíľu oľutoval, že to nerozvedol viac, vedel, čo bude nasledovať. „Prečo?“ Zaznelo z opačnej strany olivovníka. Troch roztváral a zatváral päť, robieval to vždy, keď nevedel odpovedať. „Nemôže byť len jeden ostrov.“ „Ty si jeden, ja som jedna... Dokonca aj táto oliva vyzerá inak ako tamtá, preto je len jedna.“ Načiahla Jelena ruku ukazujúc na opačnú stranu od útesu, hoc vedela, že Troch jej ruku, keď sedí chrchtom neuvidí. „Veríš vari, že tam niekde je druhá Jelena? Všetko je len jedno.“ Povedala pobavene. Pravidelné škrípanie roztvárajúcej sa dlane ustalo, vnukla mu odpoveď: „Tak to sme traja. Ja, ty a oliva. Môžu byť tri ostrovy, a keď môžu byť tri, tak...“ Nachvíľku sa odmlčal a dodal: „Ich môže byť tisíc.“ Mesiac sa odrážal od morskej hladiny tvoriac nekonečnú priamku do neznáma, ktorú miestami narúšali roztopašné vlnky. Tma bola dnes o čosi hustejšia, a tak nebolo možné rozoznať obrysy jednotlivých stromov. Troch, na rozdiel od Jeleny musel spať, potreboval odpočinok pre svoje ťažké kovové telo. Ložiská sa nemohli pretáčať bez prestávky, v srdci bolo treba vykutať popol a vložiť doň nový uhlík. Jelena cítila úzkosť, keď sa jej nový priateľ zodvihol a bez slova sa pobral nocou do neznáma. Raz sa ho spýtala, prečo sa nikdy nerozlúči, jeho odpoveď bola zarážajúca – „neodchádzam, len si na malú chvíľku odbehnem.“

Troch už poznal cestu po pamäti, nepotreboval vidieť, poznal každý strom, každý kamienok na svojej vyšliapanej ceste. Už bol od starej olivy a útesu tak ďaleko, že nebolo vidieť more, no keď zastal s hrôzou zistil, že počuje kroky...

Jelena sa rozhodla, že bude svojho spoločníka tajne sledovať, aby videla jeho domov, o ktorom tak nerád rozprával. Nepočítala však s tým, že neuvidí na cestu, tak šla len po zvuku Trochových burácavých krokov. Ticho. Temnotu vôkol prestúpilo ohlušujúce ticho. „Čo sa to deje? Kam sa podel?“ Premietala jednu myšlienku za druhou, našľapujúc ďalej do neznáma. Jej tesaná sandála však zavadila o akési brvno, či padnutý strom, vykrikla do ticha. Nocou sa niesol jej žalostný výkrik nasledovaný praskajúcim drevom. Jelena padala na tvrdú zem Pustatiny. Troch v ten moment pochopil komu patrili kroky v tme a rozbehol sa za jej hlasom. V hlave sa mu ozývali zvuky vlastného tela, takže sa zaraz musel zastaviť a započúvať do ticha aby zachytil jej nárek. Nikdy nepočul taký plač, pripomínal mu vietor, ktorý sa stratil v jaskynných puklinách, alebo potok, ktorý už nemá síl aby preliezol okruhliaky v jeho toku. Bol blízko, otvoril poklop na hrudi a šarlátové svetlo uhlíka v jeho srdci osvietilo Jelenu. Ležala na zemi opretá na laktóch, uprene sa dívala na to, čo ostalo z jej ľavého stehna a tvár mala skrivenú desom. „To je koniec...“ Povedala šeptom a ďalej nariekala. Troch zo seba nemohol vypraviť jediné slovo, jeho priateľka zomiera v tme, každý ďalší pohyb nemilosrdne rozširuje prasklinu. Zohol sa k nej, vzal jej telo na ruky, piesty v ramenách zahviždali od námahy, potom zavrždali kolená, keď sa zohol po zvyšok nohy. Kráčaľ ťažko, zem pod ťarchou mramoru a kovu praskala, uhlík v jeho srdci začíňal tlieť, no vedel, že keď sa zastaví, tak Jelena zahynie. „Nechaj ma tu ty somár, inak nestihneš... Nestihneš dôjsť!“ Šepkala slabo Jelena, ale Troch pokračoval mlčky ďalej. Bola slabá, pokúsila sa dostať z jeho náruče, no nedokázala pozbierať sily. Uhlík v jeho srdci už pohasíňal, čierne teliesko teraz zdobí len drobné šarlátové jazvy. Jelena sa nadýchla, potlačila bolesť a fúkla smerom k poklopu s uhlíkom, ten sa na malý okamih jasne rozžiaril. „To je ono!“ Pomyslela si a nadýchla sa mohutnejšie, dych jej však vyrazila prudká bolesť. Každým fúknutím mu dodávala sily, nech bolo hocako slabé. Jej dych rozpaľoval Trochovo srdce uprostred pustatiny celú noc. Nad ráňom Jelena omdlela od bolesti, to už však ležala v Trochovej chatrči na okraji mesta Źelezných.

III. Mramor a kov

Ranné lúče darovali plechovým strechám Ogadaru zlatú patinu, takže vyzeralo, inak hranaté mesto, veľmi honosne. Mesto nemalo chodníky, len vyšliapané cestičky v prachu, hrdzi a kovových pilinách. Vzduch bol ťažký, zapáchal sírou a olovom, keď vietor privial sem-tam dažďový mrak, od mesta tiekli hnedočervené potoky špinavej vody.

Troch nezažmúril oka, celú noc pracoval vo svojej kovárni, rozdúchal kováčskymi mechmi vysokú pec a tavil v nej kov, ktorý neskôr legoval a kalil. Zachmúrený sa zohýbal nad Jeleniným bezvládnym telom, trasúcou sa rukou meral odvod jej stehna, či jemne obrusoval hrany odlomenej končatiny. Na stole sa ako poklad leskli obruče so skrutkami, na prvý pohľad sa zdalo, že sú z čistého striebra, no boli z prvotriednej ocele. Tíško čakali na svoju novú majiteľku.

Trocha prenasledovali obavy ozývajúce sa kovovou lebkou – „čo ak som jej ešte viac ublížil? Jestvovala snáď iná možnosť?“ Jeho úvahy prerušil nepatrný pohyb - Jelena sa pohla, zo strany na stranu, ako opustený koráb na mori. Veľmi opatrne ju pritlačil rukou, aby sa viac nehýbala. V tom zaznel hrozivý, utýraný výkrik, niesol sa mestom a každý jeho obyvateľ sa zastavil, niesol sa okolitými lesmi a každý strom sa zatriasol, vtáci splasene vyleteli k oblakom aby pred tým mučivým nárekom unikli – Jelena sa prebrala. Obyvatelia mesta Ogadar sa predierali jeden cez druhého, také čosi ešte nikdy nepočuli, jediný zvuk v sebe niesol toľko beznádeje a utrpenia, že i celý ostrov mu bol malý. Tí, ktorých nohy boli najrýchlejšie, ale aj tí, čo boli neďaleko ako prví uvideli v Trochovej kovárni sa zmietat' na stole nádherné mramorové dievča v šialených bolestiach. V jej štíhlej nohe, boli nad kolenom i pod ním zavrtané oceľové skrutky, popraskanú nohu zvierali dve obruče z pružinovej ocele. Pod pracovným stolom ležal bez života Troch, v dlani zvieral rozdrvený uhlík, ktorý si musel sám vytiahnuť z miesta na hrudi. Železní nevedeli čo si majú počat', jeden z nich, pristúpil k vyhni, siahol rukou dovnútra a vzal medzi prsty malý šarlátový uhlík. Zohol sa k svojmu padlému druhovi a ledabolo mu ho vhodil na miesto. V chatrči i pred ňou vládol lomoz, keď sa zhromaždení prekrikovali, všetko prestupoval Jelenin žalostný krik, ktorý každou minúťou slabol. Trochovi sa vracal do tela oheň života, nozdry zafučali parou a on sa pomaly postavil. Díval sa len na Jelenu, skormútene, bez toho aby otočil hlavou prehodil k Železnému, ktorý ho oživil: „Ublížil som jej...“ Potom ho pochytala zlosť na dobiedzavý zástup zvedavcov. Zasupel parou, zaškrípala a začal ich vyhánat' zo svojho domu, trvalo to dlho, no napokon s Jelenou osamel, tá vysilená zaspala.

Troch ticho bdel nad telom Jeleni, ako črep mu v mysli uviazla posledná udalosť – Jej bolestný výkrik, oči, v ktorých sa zračila nenávisť, a potom len zaškrípali dvierka na jeho srdci, prstami nahmatat uhlík, ktorý v okamihu rozdrvil.

Bolesť v Jeleninom tele tíchla ako mladá vdova, ktorá už nemá síl plakať. Deň minul noc a noc opustila ráno, keď už Jelena pohybovala chodidlom na rozdrvenej nohe. Svetlo olejovej lampy sa odrážalo od lesklého kovu a kreslilo na jej tvári zlaté šmuhy. Sprvu sa na Trocha hnevala, neznášala ho za to, ako ju zohavil a myslela na to, že by radšej bola mŕtva. No ako opúšťali bolestivé záchvevy jej telo, opúšťala ju aj zloba, vystriedala ju mĺkva výčitka a tá sa napokon zmenila v trpké porozumenie.

Prvé slová, ktoré medzi sebou prehovorili boli nesmelé, všetko to, čo bolo doteraz zmyl dážd' a oni sa znova spoznávali. Opatrne, skladali krehké slová do viet, akoby sa rozprávali na ľade, ktorý sa každú chvíľu prelomí a uvrhne ich do temných hlbín. Bola to zvláštna doba, život plynul okolo nich, no oni si všímali len jeden druhého. Troch sa stal pre Jelenu tým, ktorý nevedomky zničil jej starý život – Kalcióz, krásu, bezstarostnosť. Nemohla sa už viac vrátiť do mesta Mramorových, na dlhé snehobiele promenády chladného mramoru, vedela, že by ňou opovrhovali. No keď jej prsty pohladili kov na jej tele, uvedomila si, že jej zamilovaný kováč v ohni stvoril nový život, tak odlišný od všetkého, čo doteraz poznala. Netrápili ju hrdzavé šmuhy od Trochových dotykov, nelámala si hlavu, keď jej, kedysi belasé chodidlá sa začervenili, a napokon navždy sčerneli špinou mesta. „Tak toto je láska.“

Hovorievala si potichu, keď Troch unavený po práci v kovárni uláhol.

Jelena sa stala Trochovou najbolestivejšou spomienkou, neprestal si vyčítať ten osudný deň.

Čas nepozná slová ako nikdy a navždy, a tak sa jedného dňa z Trochovej chatrče ozýval Jelenin zvonivý smiech, okolie naplnila bezstarostná atmosféra a hoc inak, žilo sa predsa dobre.

Prešiel mesiac, prešiel rok a mesto už neudivovala čudesa dvojica, ktorá sa prechádzala zabudnutými uličkami. Keď obyvatelia mesta, asi po týždni od incidentu v Trochovej chatrči, uvideli mramorové dievča s barlou pomaly kráčať špinavou ulicou po prvý raz, prenasledovali ju zvedavými pohľadmi a tajuplným šuškaním.

Dnes už len od oboch bočili, Jelena bola pre nich „tá z Kalcióz“ a Troch „ten šialený“. No i keby malo mesto tisíc a tisíc obyvateľov, tak oni nikoho z nich nepotrebovali, žili si na okraji mesta sami pre seba.